

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt tirsdag den 29. juni 2021

Sag BS-8112/2021-HJR og BS-8130/2021-HJR

Caixa Gestao de Ativos Sociedade Gestora de Fundos de Investimento, S.A.,
Caixabank Asset Management SGIIC, S.A.,
BBVA Asset Management S.A., S.G.I.I.C.,
Arrowgrass Equity Focus Fund Limited,
Alpine Partners USVI LLC,
Select Vantage Inc.,
BG Master Fund ICAV,
AGF Investments Inc.,
SEI Funds and Trusts: SEI Global Investments Fund PLC, SEI Global Master
Fund PLC, Adviser Managed Trust, SEI Institutional International Trust, SEI In-
stitutional Investments Trust, og SEI Institutional Managed Trust,
Lyxor Funds Solutions S.A.,
Arrowgrass Master Fund Ltd,
GNB – Sociedade Gestora de Fundos de Pensões, S.A.,
Colleges of Applied Arts and Technology Pension Plan,
Erste Asset Management GmbH,
Maritime Super Pty Limited,
AMG Funds LLC,
GNB – Sociedade Gestora de Fundos de Investimento Mobiliário, S.A.,
DBX ETF Trust,
EQ Advisors Trust,
Cavendish Asset Management Limited,
KLP Kapitalforvaltning AS,
GNB – Sociedade Gestora de Patrimónios, S.A.,
FCA US LLC,
Highstreet Funds: Highstreet Global Equity Fund og Highstreet International
Equity Fund A,
Amundi Austria GmbH,
Industrielle Alliance Gestion de Placements, Inc.,
Brighthouse Funds Trust,
Lannebo Fonder AB,

Nationwide Mutual Funds,
Graticule Funds: Graticule Asia Macro Master Fund Ltd., Graticule Redwood
Master Fund LP, og P FAM Ltd.,
LUX Pension SICAV,
USAA Mutual Funds,
LUX Equity SICAV,
The Canadian Medical Protective Association,
Union Asset Management Holding AG på vegne af Union Investment
Institutional, Union Investment Luxembourg og Union Investment Privatfonds,
LUX Portfolio SICAV,
LUX Croissance SICAV,
MF International Fund LLC,
The South Carolina Retirement Systems Group Trust,
Samlyn Capital Funds: Samlyn Long Alpha Master Fund, Ltd., Samlyn Offshore
Master Fund, Ltd., og Samlyn Onshore Fund, LP,
Strategic Global Advisors, LLC for SGA International Equity Fund og SGA
International Equity CIT,
E. Öhman J:or Fonder AB,
Connecticut Retirement Plans and Trust Funds,
Sentralinvest A/S,
San Diego County Employees Retirement Association,
Washington State Investment Board,
Pension Plan of the United Church of Canada,
A,
New York City Law Department på vegne af the Teachers' Retirement System
for the City of New York and the Teachers' Retirement System of the City of
New York Variable A,
B,
C,
D,
E,
Nippon Life Insurance Company, F,
G,
H,
I,
J,
K,
L,
Northern Trust Investments
og
M
(advokat Ole Frands Sigetty og advokat Sven Gert Hougaard for alle)

mod

Danske Bank A/S
(advokat Henriette Gernaa og advokat Jacob Skude Rasmussen)

og

Sag BS-8252/2021-HJR

Danske Bank A/S
(advokat Henriette Gernaa og advokat Jacob Skude Rasmussen)

mod

Caixa Gestao de Ativos Sociedade Gestora de Fundos de Investimento, S.A.,
Caixabank Asset Management SGIIC, S.A.,
BBVA Asset Management S.A., S.G.I.I.C.,
Arrowgrass Equity Focus Fund Limited,
Alpine Partners USVI LLC,
Select Vantage Inc.,
BG Master Fund ICAV,
AGF Investments Inc.,
SEI Funds and Trusts: SEI Global Investments Fund PLC, SEI Global Master
Fund PLC, Adviser Managed Trust, SEI Institutional International Trust, SEI In-
stitutional Investments Trust, og SEI Institutional Managed Trust,
Lyxor Funds Solutions S.A.,
Arrowgrass Master Fund Ltd,
GNB – Sociedade Gestora de Fundos de Pensões, S.A.,
Colleges of Applied Arts and Technology Pension Plan,
Erste Asset Management GmbH,
Maritime Super Pty Limited,
AMG Funds LLC,
GNB – Sociedade Gestora de Fundos de Investimento Mobiliário, S.A.,
DBX ETF Trust,
EQ Advisors Trust,
Cavendish Asset Management Limited,
KLP Kapitalforvaltning AS,
GNB – Sociedade Gestora de Patrimónios, S.A.,
FCA US LLC,
Highstreet Funds: Highstreet Global Equity Fund og Highstreet International
Equity Fund A,
Amundi Austria GmbH,
Industrielle Alliance Gestion de Placements, Inc.,
Brighthouse Funds Trust,
Lannebo Fonder AB,

Nationwide Mutual Funds,
Graticule Funds: Graticule Asia Macro Master Fund Ltd., Graticule Redwood
Master Fund LP, og P FAM Ltd.,
LUX Pension SICAV,
USAA Mutual Funds,
LUX Equity SICAV,
The Canadian Medical Protective Association,
Union Asset Management Holding AG på vegne af Union Investment
Institutional, Union Investment Luxembourg og Union Investment Privatfonds,
LUX Portfolio SICAV,
LUX Croissance SICAV,
MF International Fund LLC,
The South Carolina Retirement Systems Group Trust,
Samlyn Capital Funds: Samlyn Long Alpha Master Fund, Ltd., Samlyn Offshore
Master Fund, Ltd., og Samlyn Onshore Fund, LP,
Strategic Global Advisors, LLC for SGA International Equity Fund og SGA
International Equity CIT,
E. Öhman J:or Fonder AB,
Connecticut Retirement Plans and Trust Funds,
Sentralinvest A/S,
San Diego County Employees Retirement Association,
Washington State Investment Board,
Pension Plan of the United Church of Canada,
A,
New York City Law Department på vegne af the Teachers' Retirement System
for the City of New York and the Teachers' Retirement System of the City of
New York Variable A,
B,
C,
D,
E,
Nippon Life Insurance Company,
F,
G,
H,
I,
J,
K,
L,
Northern Trust Investments
og
M
(advokat Ole Frands Sigetty og advokat Sven Gert Hougaard for alle)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Københavns Byret den 2. juni 2020 (sag BS-59538/2019-KBH) og af Østre Landsrets 14. afdeling den 26. november 2020 (BS-33579/2020-OLR og BS-33645/2020-OLR).

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Lars Hjortnæs, Oliver Talevski og Jan Schans Christensen.

Påstande

Parterne har samstemmende nedlagt principal påstand om, at sagen skal henvises til landsretten, og subsidiær påstand om, at byretten skal fremme sagen.

Sagsfremstilling

Kæremålene angår, om hovedsagen anlagt ved Københavns Byret (BS-59538/2019-KBH), skal behandles af Østre Landsret som 1. instans, jf. retsplejeloven § 226, stk. 1, og, hvis der ikke sker henvisning til landsretten, om sagens behandling skal udsættes i medfør af retsplejelovens § 345 med henblik på at afvente udfaldet af en række prøvesager, som er henvist til behandling ved Østre Landsret.

Allerede henviste prøvesager

I perioden fra marts 2019 til februar 2021 har 645 aktionærer anlagt i alt 354 sager mod Danske Bank med påstande på samlet ca. 13,2 mia. kr. Samtlige sager vedrører overordnet, om Danske Bank er erstatningsansvarlig over for aktionærene for overtrædelser af hvidvasklovgivningen og den børsretlige regulering i relation til forholdene i Danske Banks estiske filial. Sagerne rejser en række spørgsmål, herunder om muligheden for, at en gruppe aktionærer kan indtale krav for tab som følge af påståede manglende oplysninger til markedet, der har ramt samtlige aktionærer, betydningen af aktionærernes individuelle investeringsstrategier for den enkelte sagsøgers tabsopgørelse, rækkevidden af tabsbegrænsningspligten i et opadgående marked og opgørelse af tab.

Ved Københavns Byrets kendelse af 9. december 2019, som stadfæstet af Østre Landsret den 20. maj 2020, blev 228 sager henvist til landsretten som 1. instans. Heraf verserer nu 208 sager for landsretten, idet 20 sager er hævet.

Afslag på henvisning af den foreliggende sag mv. og udsættelse heraf på afgørelse af prøvesagerne

Københavns Byret afviste ved kendelse af 2. juni 2020 parternes anmodning om henvisning til Østre Landsret. I kendelsen hedder det bl.a.:

”Ved kendelse af 9. december 2019 henviste retten 228 sager anlagt mod Danske Bank til Østre Landsret. Det fremgår af kendelsen, at søgsmålene vedrører ”spørgsmålet om, hvorvidt aktionærer, som har købt ak-

tier i et børsnoteret selskab, har krav på kompensation for efterfølgende kursudsving på [aktierne] på bekostning af blandt andet andre aktionærer som følge af påståede overtrædelser af offentlig reguleringslovgivning og børsretlige forpligtelser, og uanset om køberen har afhændet sine aktier eller ej." Sagerne vedrører således samme problemstilling som nærværende sag.

Østre Landsret har ved retsbog af 20. maj 2020 besluttet, at de 228 sager skal behandles ved landsretten. Af retsbogen fremgår videre, at der skal afholdes et forberedende retsmøde, bl.a. med henblik på eventuelt at udvælge prøvesager.

Det fremgår af retsplejelovens § 226, at henvisning til landsretten kan ske, hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt.

Som fastslået ved rettens kendelse af 9. december 2019, og godkendt af Østre Landsret 20. maj 2020, er de pågældende sager af principiel karakter. Henset til det store antal sager, der på nuværende tidspunkt verserer ved Østre Landsret, finder retten imidlertid ikke, at denne sag, der i det væsentligste vedrører samme problemstilling, kan antages at have generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt. På denne baggrund sættes sagen i bero indtil Østre Landsret træffer afgørelse i de sager, der er godkendt til skulle føres for landsretten som 1. instans. Det bemærkes dog, at retten på et senere stadie i de henviste sagers forløb, er indstillet på – efter anmodning – på ny at tage stilling til, om denne sag skulle indeholde særlige principielle problemstillinger, der kan medføre henvisning."

Østre Landsret stadfæstede byrettens kendelse ved kendelse af 26. november 2020. Af kendelsen fremgår bl.a.:

"Sagen rejser spørgsmål om, hvorvidt Danske Bank er erstatningsansvarlig for en række tab opgjort af i alt 63 investorer, som i perioden 4. september 2017 til 15. maj 2019 angiver at have ejet aktier i Danske Bank A/S. Det er i stævningen anført, at retten ved afgørelsen af sagen navnlig skal tage stilling til, om Danske Bank kan ifalde erstatningsansvar over for sine aktionærer for overtrædelse af hvidvasklovgivningen og værdipapirhandelsloven samt tilsidesættelse af sine Corporate Finance forpligtelser, alt i bankens estiske filial, herunder hvorledes aktionærernes tab kan opgøres.

Ved kendelse af 9. december 2019 henviste Københavns Byret 228 sager til landsretten, jf. retsplejelovens § 226, stk. 1. Disse sager er ligeledes anlagt af en række investorer mod Danske Bank med påstand om erstatning for angivelig ansvarspådragende adfærd og undladelser i forbindelse med håndteringen af hvidvaskkontrollen i bankens estiske filial, herunder påståede overtrædelser af offentlig reguleringslovgivning og bankens børsretlige forpligtelser. Byretten anførte i henvisningskendelsen, at problemstillingen i sagerne var af principiel karakter, og at sagerne desuden havde generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt. Østre Landsret tiltrådte ved retsbog af 20. maj 2020 henvisningen af sagerne, jf. retsplejelovens § 226, stk. 5.

Landsretten tiltræder, at de allerede henviste sager repræsenterer en tilstrækkelig variation over sagernes faktiske og retlige omstændigheder, hvorpå påstandene støttes, som muliggør, at der blandt disse sager vil kunne findes egnede prøvesager. Afgørelsen af de pågældende prøvesager, som vil kunne indbringes for Højesteret, må forventes at afklare de principielle retsspørgsmål, der er rejst, således at afgørelsen af de resterende sager beror på en konkret bevismæssig vurdering eller på en skønmæssig afvejning af en række momenter, hvor denne afvejning er uden vidererækkende betydning.

Henset hertil og til de mål vedrørende Højesterets rolle, der er nævnt senest med ændringen af retsplejelovens § 226, stk. 1, jf. lov nr. 84 af 28. januar 2014, og da det af parterne i øvrigt anførte, herunder navnlig investorernes henvisning til det fremlagte event study, ikke kan føre til andet resultat, tiltræder landsretten, at betingelserne i retsplejelovens § 226, stk. 1, for at henvise sagen til landsretten ikke er opfyldt.

Byretten har, i tilslutning til afgørelsen om at afslå henvisning af sagen, desuden truffet afgørelse om – indtil videre – at berostille forberedelsen af sagen. Landsretten finder på nuværende tidspunkt ikke tilstrækkeligt grundlag for at tilsidesætte byrettens vurdering af, at det er påkrævet at udsætte forberedelsen af sagen, jf. retsplejelovens § 345.”

Retsgrundlag

Af forarbejderne til lov nr. 84 af 28. januar 2014 (Sagstilgangen til Højesteret), som bl.a. omfattede ændring af retsplejelovens § 226, fremgår bl.a., jf. FT 2013-14, tillæg A, lovforslag nr. L 96, de almindelige bemærkninger pkt. 1.2:

”Ved domstolsreformen er det forudsat, at centrale elementer i Højesterets opgaver er at sikre retsenheden og at træffe afgørelse i sager, som rejser spørgsmål af generel betydning for retsanvendelsen og retsudvik-

lingen eller i øvrigt er af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde. Derimod bør Højesterets ressourcer som udgangspunkt ikke benyttes til at behandle sager, hvis udfald i det væsentlige afhænger af bevismæssige vurderinger, eller som angår retsanvendelse på områder, hvor de principielle retsspørgsmål allerede er afklaret.”

Af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 8 (§ 226, stk. 1) fremgår endvidere:

”Vurderingen af, om en sag har ”principiel karakter”, forudsættes at være den samme som hidtil. Det drejer sig således navnlig om sager, der vedrører lovfortolkning, eller som i øvrigt angår et principielt retligt spørgsmål. ...

Henvisning kan kun ske, hvis sagen ud over sin principielle karakter også har en generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller en væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt. Der vil efter omstændighederne være tale om en skønspregt vurdering, hvor det navnlig må indgå, om sagen efter sin karakter er egnet til at sikre, at domstolsreformens mål vedrørende Højesterets rolle kan sikres, og derfor bør kunne indbringes for Højesteret som 2. instans uden særlig tilladelse.”

Anbringender

Aktionæerne har til støtte for påstanden om henvisning til landsretten anført navnlig, at det vil være påkrævet for at opnå den ønskede principielle præjudikatværdi, at aktionærernes sag indgår som en af flere prøvesager. Danske Bank, aktionæerne, samt både by- og landsret er enige om, at den af aktionæerne anlagte sag vedrører spørgsmål af principiel juridisk karakter, som er af væsentlig samfundsmæssig interesse.

Såvel aktionæerne som Danske Bank er af den klare opfattelse, at aktionærernes juridiske anbringender på væsentlige områder afviger fra de juridiske anbringender i de 208 sager, der allerede er henvist til landsretten. Dette gælder specifikt spørgsmålet om årsagssammenhæng mellem bankens ansvarspådragende adfærd og såvel den enkeltes transaktioner som den enkeltes tab samt tabsfremkomsten og opgørelsen. Disse væsentlige punkter beror på et af aktionæerne i sagen fremlagt Event Study, som samtidig danner grundlag for en række specifikke anbringender vedrørende adækvansen forbundet med Danske Banks opretholdelse af tavshed om de faktiske forhold i Estland med det resultat, at disse alene kom frem via pressen over en længere periode med løbende kurstab til følge.

Væsentlige overtrædelser af hvidvaskningslovgivningen er sket i Estland som anført i landsrettens kendelse, medens den formodede indtjening på valuta-transaktionerne forbundet med de estiske forhold samt overtrædelser af værdipapirhandelsloven og tilsidesættelse af væsentlige corporate finance forpligtelser er sket i bankens hovedsæde i København. Disse veldokumenterede synspunkter er i væsentligt omfang særegne for nærværende sag, der også på disse punkter adskiller sig fra de allerede for landsretten admitterede sager.

To til tre af de rejste krav, der er repræsentative for de 63 krav samt de yderligere 30 krav rejst i stævning af 4. september 2020, bør således indgå som prøvesager, medens de øvrige krav stilles i bero. Dette vil tilgodese de administrative udfordringer, sagskomplekset medfører for domstolene, og sagsøgernes klare retlige interesse i, at sagen ikke udsættes på ubestemt tid uden nogen sikkerhed for, at sagerne i landsretten gennemføres med præjudikatværdi for sagsøgernes sag.

Aktionærene, som repræsenterer krav på ca. kr. 1,7 mia., har en åbenbar interesse i at have indflydelse på sagens tilrettelæggelse og gennemførelse, og da sagsforberedelsen i Østre Landsret er på et helt indledende stadium, vil aktionærernes indtræden ikke forsinke sagens gennemførelse. Det vil derfor være stødende for aktionærernes retsbevidsthed, at de nægtes adgang til at varetage sine interesser og reelt nægtes en rettergang inden rimelig tid, jf. Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 6.

Danske Bank har til støtte for påstanden om henvisning til landsretten anført navnlig, at sagen er principiel og har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt, hvilket også synes at være forudsat ved kendelsen i den foreliggende sag. Det er fastslået af både by- og landsret i de 208 henviste sager, at sagstypen har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt. Prøvesager udvalgt blandt de 208 henviste sager kan ikke forventes at føre til en afklaring af samtlige principielle spørgsmål i det samlede sagskompleks mod Danske Bank, inklusive den foreliggende sag. Det vil derfor være hensigtsmæssigt at henvise samtlige sager til landsretten, idet de har nær forbindelse med de allerede henviste sager.

Ingen af sagerne for hverken by- eller landsretten er på nuværende tidspunkt oplyst tilstrækkeligt til, at det kan fastslås, om sagerne vedrører samme centrale retlige spørgsmål som landsretssagerne, navnlig for så vidt angår de anvendte tabsopgørelsesmetoder og sagsøgernes individuelle investeringsstrategier og -forudsætninger. Sådanne oplysninger vil skulle indgå i vurderingen af, hvorvidt de erstatningsretlige fællesbetingelser er opfyldt – og derved også i vurderingen af udvælgelse af repræsentative prøvesager.

Afvises henvisning til landsretten og udsættes sagen på afgørelse af landsrets-sagerne, vil det medføre en urimelig forlængelse af sagsbehandlingstiden, som strider mod almindelige retssikkerhedsmæssige principper. Henvises sagen, må det forventes, at parterne og landsretten kan finde en fælles ramme for forberedelsen af sagen, eller at landsretten træffer afgørelse om, hvordan de henviste sager skal forberedes, herunder i hvilket omfang de sager, der ikke måtte blive udvalgt som prøvesager, kan fremmes parallelt.

For så vidt angår den subsidiære påstand om fremme af sagen for byretten, kan udsættelse ikke anses for absolut nødvendig. Efter forarbejderne til retsplejelovens § 345 er det vigtigt, at udsættelse kun sker, når det er absolut nødvendigt. Det forhold, at landsretten fandt, at der ikke på nuværende tidspunkt er tilstrækkeligt grundlag for at tilsidesætte byrettens vurdering af, om det er påkrævet at udsætte forberedelsen af sagen, er således udtryk for en forkert rets-anvendelse.

Derudover vil det påføre en urimelig økonomisk eksponering over for potentielle procesrenter, hvis sagen ikke fremmes for byretten.

Den betydelige forlængelse af sagsbehandlingstiden, som kendelsen medfører, er urimeligt byrdefuld og strider mod almindelige retssikkerhedsmæssige principper om hurtig sagsbehandling, herunder den beskyttelse, der ligger i retten til en effektiv og hurtig rettergang, jf. også principperne i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 6, stk. 1.

Højesterets begrundelse og resultat

Henvisning

Efter retsplejelovens § 226, stk. 1, kan byretten efter anmodning fra en part hen-vise en sag til behandling ved landsret, hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt.

Efter forarbejderne til bestemmelsen er det forudsat, at Højesterets ressourcer som udgangspunkt ikke bør benyttes til at behandle sager, hvis udfald i det væ-sentlige afhænger af bevismæssige vurderinger, eller som angår rets anvendelse på områder, hvor de principielle retsspørgsmål allerede er afklaret.

Højesteret finder, at der ved vurderingen af, om de principielle retlige spørgs-mål kan begrunde, at sagen henvises til landsretsbehandling, kan lægges vægt på, om sagen er en del af et større kompleks af sager, der alle omfatter samme principielle retlige spørgsmål, og at det principielle retlige spørgsmål normalt alene kan begrunde henvisning af den første sag i komplekset. Dette forudsæt-ter dog, at det principielle retlige spørgsmål med stor sandsynlighed vil blive

afklaret med afgørelsen i prøvesagen, og at der ikke i øvrigt foreligger sådanne forhold, at det kan anses for hensigtsmæssigt at henvise sagerne.

Der er allerede henvist sager til behandling i landsretten som 1. instans, som angår samme principielle problemstillinger som den foreliggende sag, og Højesteret finder, at det efter de foreliggende oplysninger ikke på nuværende tidspunkt er påkrævet eller hensigtsmæssigt at henvise sagen.

Udsættelse

Efter retsplejelovens § 345 kan retten udsætte behandlingen af en sag, når dette findes påkrævet, herunder for at afvente en administrativ eller retlig afgørelse, der vil kunne få indflydelse på sagens udfald.

Om udsættelse af en sag i medfør af retsplejelovens § 345 findes påkrævet, beror på en samlet vurdering af sagens omstændigheder, herunder hensynet til en hurtig sagsbehandlingstid, procesøkonomiske hensyn og hensynet til, at sagen oplyses bedst muligt, således at der kan opnås en materielt rigtig afgørelse.

Af de grunde, der er anført af landsretten, tiltræder Højesteret, at det er påkrævet at udsætte sagen på udfaldet af de for landsretten verserende sager.

THI BESTEMMES:

Landsrettens kendelse stadfæstes.

Ingen af parterne skal betale kæremålsomkostninger for Højesteret til den anden part.